

ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ АУДІОПОДКАСТІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ

Подосиннікова Ганна Ігорівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри англійської філології та лінгводидактики
Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка
ORCID ID: 0000-0001-6123-4845

Панченко Катерина Олександрівна,

магістрантка
факультету іноземної та слов'янської філології
Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка

Дослідження присвячено проблемі використання автентичних аудіоподкастів та інтерактивної подкаст-технології як сучасного ефективного інструменту формування англомовної граматичної компетентності старшокласників. У статті проаналізовано педагогічну, методичну, психологічну літературу та нормативні документи Міністерства освіти і науки України щодо мети та змісту формування англомовної граматичної компетентності у 10 класі закладів загальної середньої освіти, обґрунтовано доцільність використання англомовних автентичних аудіоподкастів у формуванні англомовної граматичної компетентності учнів профільної школи, подано результати проведеного анкетування вчителів та учнів. Розглянуто психологічно-вікові особливості старшокласників; визначено методичний потенціал використання англомовних автентичних аудіоподкастів у навчанні граматики; охарактеризовано етапи формування іноземномовних граматичних навичок із урахуванням стратегій навчання граматики та розвитку критичного мислення здобувачів освіти. Запропоновано підсистему вправ і алгоритм роботи з автентичними аудіоподкастами для формування англомовної граматичної компетентності старшокласників. Визначено критерії відбору автентичних аудіоподкастів для формування англомовної граматичної компетентності учнів профільної школи та відібрано подкасти «BBC Learning English Podcasts» у межах тематики 10 класу. Надано методичні рекомендації з використання автентичних подкастів «BBC Learning English Podcasts» для формування англомовної граматичної компетентності учнів 10 класу, подано приклади вправ на матеріалі теми «Communication Technologies». Результати дослідження підтверджують, що використання автентичних аудіоподкастів у процес навчання граматики позитивно впливає на мотивацію учнів, покращує їхнє розуміння та забезпечує системне формування граматичної компетентності старшокласників.

Ключові слова: англійська мова, автентичний аудіоподкаст, технологія подкастингу, інтерактивне навчання іноземних мов, інтерактивні технології навчання, граматична компетентність, формування граматичних навичок, навчальні стратегії, критерії відбору аудіоподкастів, «BBC Learning English Podcasts», профільна школа, заклади загальної середньої освіти.

Podosynnikova Hanna, Panchenko Kateryna. Forming English grammatical competence of the 10 grade students with the use of authentic audiopodcasts

The article examines the issue of using authentic audiopodcasts and interactive podcast technology as a modern effective tool for developing upper secondary school students' English grammatical competence. The article provides the analysis of pedagogical, methodological, and psychological literature, as well as regulatory documents of the Ministry of Education and Science of Ukraine concerning the aims and content of grammatical competence formation in Grade 10 of general secondary education. The rationale for integrating authentic English audiopodcasts into the process of developing students' grammatical competence at the senior level of secondary school is substantiated, and the findings of a survey conducted among teachers and learners are presented. Particular attention is paid to the psychological and age-related characteristics of upper secondary school students; defines the methodological potential of authentic English audiopodcasts in grammar instruction; and characterizes the stages of developing foreign language grammatical skills with regard to grammar learning strategies and the development of learners' critical thinking. A subsystem of exercises and an algorithm for working with authentic audiopodcasts aimed at fostering English grammatical competence among upper secondary school students are proposed. Criteria for selecting authentic audiopodcasts for developing students' grammatical competence are determined, with «BBC Learning English Podcasts» selected within the thematic scope of the Grade 10 curriculum. Methodological recommendations for the use of authentic «BBC Learning English Podcasts» to develop English grammatical competence of Grade 10 students are provided, along with sample exercises based on the topic «Communication Technologies». The study demonstrates that the integration of authentic audiopodcasts into the grammar learning process enhances motivation, improves comprehension, and contributes to the systematic development of English grammatical competence among high school students.

Key words: the English language, authentic audiopodcast, podcasting technology, interactive foreign language teaching, interactive learning technologies, English grammatical competence, forming grammatical skills, teaching strategies, criteria of selecting audiopodcasts, «BBC Learning English Podcasts», specialized school, general secondary education institutions.

Вступ. У сучасній освітній парадигмі актуальними є методики, технології, засоби формування англомовної комунікативної компетентності здобувачів освіти та її

окремих компонентів, які інтегрують формування мовленнєвих навичок і вмінь із розвитком критичного мислення, медіаграмотності, вивченням культури носіїв

мови, а також із використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти [1] та вимог Державного стандарту профільної середньої освіти, до ключових компетентностей старшокласників належить, зокрема здатність спілкуватися іноземними мовами, що передбачає вміння: 1) здійснювати усну та письмову комунікацію на основі знання мовних функцій, лексичних і граматичних ресурсів, мовних норм, а також особливостей основних стилів, жанрів мовлення і типів мовної взаємодії; 2) отримувати й обробляти інформацію з різноманітних джерел (друкованих, цифрових, зокрема аудіовізуальних), критично її осмислювати та використовувати в усному і писемному спілкуванні; 3) свідомо й відповідально застосовувати мовні засоби для досягнення особистих і суспільних цілей у навчальних і життєвих ситуаціях, для творчого самовираження з урахуванням особливостей міжкультурної комунікації; 4) доречно й ефективно висловлювати ідеї, почуття, тлумачити й обговорювати факти, явища, події, аргументувати власні думки й переконання в усній та письмовій формах у різних особистих і соціальних контекстах (побутових, навчальних, громадських), спираючись на власний мовний досвід, мовні норми, соціокультурні особливості та принципи міжкультурного спілкування [2].

Результативність формування англomовної граматичної компетенції (АГК) здобувачів освіти підвищує використання стратегій вивчення граматики [3; 4; 5], вчасний та конструктивний зворотній зв'язок і використання автентичних матеріалів [6; 19].

Автентичний подкаст – джерело актуальної інформації, автентичного матеріалу, один із сучасних інструментів навчання іноземних мов і культур. Використання автентичних подкастів допомагає учням краще зрозуміти контекст використання мови в реальних комунікативних ситуаціях, стимулювати критичний аналіз інформації та сприяти міжкультурному спілкуванню через вивчення мови та культури.

Аудіоподкасти є поширеним форматом подкастів завдяки своїй універсальності. Його активно використовують як тип автентичних матеріалів у сучасному комунікативному та міжкультурному навчанні іноземних мов.

Автентичний аудіоподкаст (ААП) – це аудіофайл, який створений чи записаний виключно носіям [7, с. 172].

Ці автентичні аудіотексти відображають природне мовлення, реальні ситуації спілкування, національні культурні особливості, що робить їх цінним ресурсом для формування іншомовної комунікативної компетентності.

ААП вважають змістовно завершеним і інформаційно самодостатнім продуктом, який містить соціокультурні й прагматичні компоненти, що сприяють міжкультурному навчанню; він не адаптований під навчальні потреби, тому підходить переважно для учнів із середнім або високим рівнем володіння мовою [7, с. 172].

О. Бігич характеризує аудіоподкаст як додатковий ресурс для формування іншомовної міжкультурної та професійної комунікативної компетентності майбутніх філологів [12, с. 3–4], тож у дидактико-методичному плані ААП можна визначити як додатковий засіб навчання, інструмент удосконалення навичок професійно орієнтованого спілкування та, зокрема, АГК учнів профільної школи.

Можна виокремити кілька основних змістовних типів ААП: 1) ААП для вивчення мови – включають мовні уроки, граматичні завдання, зразки правильної вимови та усний зворотний зв'язок. Їх головною метою є підтримка процесу вивчення іноземної мови через послідовні епізоди, зміст яких логічно пов'язаний із попередніми темами; 2) ААП для підвищення міжкультурної та загальної обізнаності – охоплюють теми, що стосуються життя мовної спільноти: здоров'я, освіти, культури, екології, тощо; 3) розважальні ААП – створені передусім для дозвілля, зокрема у вигляді серіалізованих історій у різних жанрах; вони приваблюють як носіїв мови, так і тих, хто її вивчає, сприяючи водночас поширенню культури подкастингу [8, с. 3–6].

Науковці характеризують аудіоподкаст як засіб / формат подкасту, який за коректного використання стимулює учнів до удосконалення вмінь аудіювання [9, с. 1018–1019]. На думку дослідників, аудіоподкасти сприяють засвоєнню граматичних структур, розширенню лексичного запасу, вдосконаленню вимови та розвитку вільного володіння іноземною мовою [10, с. 4]; сприяють удосконаленню іншомовної мовної компетенції завдяки контекстуальному зануренню [11, с. 4–5]. Методичний потенціал використання ААП повною мірою проявляє себе у культуровідповідному навчанні іноземної мови як інструменту спілкування в міжкультурному діалозі [12, с. 3].

У психологічному плані ААП є ефективним засобом формування АГК учнів 10 класу ЗЗСО, який припадає на третій підлітковий (післяпідлітковий) перехідний віковий період (15–17 років). Ураховуючи те, що в підлітковому віці активно розвивається здатність до абстрактного мислення та самостійного аналізу соціальних явищ, прагнення зрозуміти своє місце у суспільстві, підлітки хочуть і можуть критично мислити, оцінювати факти та переконання [13, с. 539], формувати ставлення до важливих соціально-культурних питань.

Аудіоподкаст як ефективний інструмент швидкого сприйняття, розуміння та осмислення інформації, що зекономлює час [9; 16], є доречним способом привернення уваги до актуальних проблем сучасності, розвитку критичного мислення та навчальних стратегій у процесі формування АГК, презентації предмету, умов, засобів мовленнєвої діяльності.

Аудіоподкасти також сприяють розвитку уваги, мотивують до тривалого слухання, яке легко повторювати, сприяючи ненавмисному засвоєнню граматичних структур через контекст [9; 16].

ААП як засіб навчання мають низку організаційно-дидактичних переваг у процесі формування АГК. Завдяки своїй портативності вони дають змогу учням

завантажувати та прослуховувати сучасні навчальні матеріали (монологічні, діалогічні чи полілогічні тексти на актуальні теми), у зручний час і в будь-якому місці. Більшість подкастів є безкоштовними, а нові випуски доступні для регулярного завантаження, що робить їх економічно доцільним ресурсом.

Таким чином, результати досліджень свідчать про потужний і різнобічний потенціал ААП у формуванні АГК старшокласників.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні та практичній розробці технології формування АГК з використанням ААП в учнів профільної школи.

Матеріали та методи. У процесі дослідження були використані як теоретичні, так і емпіричні методи.

Теоретичний аналіз охоплював опрацювання педагогічної, методичної та психологічної літератури, Інтернет-джерел, а також офіційних документів Міністерства освіти і науки України, що стосуються мети, змісту та засобів формування англійської граматичної компетентності (АГК) у 10 класі ЗЗСО.

До емпіричних методів належали анкетування учнів 10-х класів і вчителів із метою уточнення завдань дослідження, а також проведення пробного навчання з використанням розробленого за авторською методикою комплексу вправ для формування АГК на матеріалі теми "Communication Technologies".

Дослідницький етап відбувся в умовах змішаного навчання протягом березня 2024 року. У ньому взяли участь 30 учнів 10-х класів ліцею №2 Тростянецької міської ради, м. Тростянець. Для всіх учнів англійська мова була першою іноземною, профіль класу – гуманітарний.

У рамках анкетування з'ясувалося, що 66,7% учнів позитивно ставляться до використання ААП. Серед основних переваг подкастів у контексті вивчення граматики учні виділили: розвиток аудіювання (66,7%), розширення словникового запасу (66,7%) і допомогу в кращому засвоєнні граматичних правил (55,6%). Найчастіше згадуваними труднощами були: складність розуміння мови носіїв у подкастах (77,8%) та відсутність матеріалів, адаптованих до їхнього мовного рівня (66,7%).

Водночас усі опитані зазначили, що вчителі застосовують аудіоподкасти рідко, несистематично та переважно для розвитку аудитивних навичок.

Учні висловили побажання слухати подкасти на такі теми, як життя інших людей, шкільна тематика, матеріали, що виходять за межі програми, граматичні пояснення, біографії відомих особистостей, спорт, подорожі та культура.

Для підвищення ефективності використання подкастів у формуванні АГК учні запропонували: частіше залучати подкасти на уроках, надавати орієнтири перед прослуховуванням, обов'язково здійснювати пояснення або переклад і обговорення прослуханого, виконувати «післяподкастові» завдання, використовувати записи з різними акцентами та обирати цікавіші й доступніші для сприйняття подкасти.

Анкетування 3 підгруп, 30 учнів та їх вчителів дало певне уявлення про тенденції і труднощі використання

ААП у навчальному процесі ЗЗСО, зокрема для формування АГК в учнів 10-х класів.

Згідно з отриманими даними, усі опитані вчителі висловили позитивне ставлення до ААП та відзначили (100%), що ААП сприяють розвитку вмінь аудіювання та збагаченню мовного запасу учнів. Половина респондентів (52%) також вважає, що подкасти допомагають краще засвоювати граматичний матеріал. Ще 48% зазначили, що використання подкастів сприяє розвитку критичного мислення, а також робить уроки більш цікавими та динамічними для учнів.

Однак вчителі також виокремили низку суттєвих труднощів, пов'язаних із використанням ААП у навчанні. Насамперед, 89% респондентів вважають, що основною проблемою для учнів є складність розуміння автентичного мовлення, зокрема швидкого темпу, автентичної вимови та використання розмовних конструкцій. Також усі вчителі наголосили на труднощі у пошуку подкастів, які відповідають мовному рівню учнів і тематиці програми, що ускладнює ефективне використання цього ресурсу на уроках.

Загалом, результати анкетування показують, що вчителі визнають освітній потенціал подкастів у формуванні мовної компетентності, проте вказують на потребу в ретельному доборі матеріалу відповідно до рівня учнів і необхідність додаткової підтримки під час роботи з автентичним аудіоконтентом.

Результати. Граматична компетентність (ГК) визначається як сукупність мовних знань і навичок, які дозволяють учням граматично правильно висловлювати свої думки та інтерпретувати зміст текстів у комунікативних сферах [14, с. 393]. У контексті цього дослідження, за Н.Скляренко, О. Биконею трактуємо АГК як спроможність здобувача освіти «до правильного граматичного оформлення своїх усних і писемних висловлювань та розуміння граматичного оформлення мовлення інших» [15, с. 11].

АГК складається з трьох основних компонентів, серед яких граматичні знання, граматична усвідомленість та граматичні навички. Граматичні декларативні та процедурні знання являють собою знання форми, значення, вживання та мовленнєвої функції граматичної структури [15, с. 11]. Вони охоплюють вивчення форм, структур і правил, які є в основі всіх видів мовленнєвої діяльності [14, с. 393–394].

Граматична усвідомленість розглядається як свідоме засвоєння граматичних явищ, розуміння їхнього значення та вміння використовувати їх в контексті [14, с. 393–394]. За дослідженнями Н. Скляренко, І. Задорожної, О. Биконі, англomовна граматична усвідомленість є «складником загальної англomовної здатності людини і містить здатність розмірковувати над процесами формування своєї граматичної компетентності, свідомо реєструвати та розпізнавати граматичні структури в усному та писемному мовленні англійської мови, їхні особливості і закономірності утворення та функціонування; аналізувати граматичну сторону свого мовлення та мовлення інших; фіксувати та аналізувати причини відхилення від норми; здійснювати

контроль використання граматичних засобів у мовленні, спостерігати за вживанням граматичних структур та створювати власні вербальні і схематичні правила їх вживання» [15, с. 11–12].

Грамотичні навички (ГН) є ключовим компонентом АГК. Рецептні та репродуктивні ГН, за Є. Пасовим, Н. Складенко, О. Биконенко розуміємо як синтезовані дії з добору моделі, адекватної мовленнєвому завданню в конкретній ситуації та коректному оформленню мовленнєвої одиниці будь-якого рівня, що є однією з умов здійснення мовленнєвої діяльності [15, с. 11–12]. До характеристик ГН належать гнучкість, стабільність та автоматизованість, що досягається поетапно формування мовленнєвих ГН [14, с. 394; 16, с. 234].

Орієнтовно-підготовчий етап формування ГН вирішує завдання ознайомлення з новим граматичним матеріалом. Він охоплює мотивацію навчання; презентацію в контексті спілкування; пояснення та узагальнення; фонетичне відпрацювання та перевірку розуміння.

Стереотипно-ситуативний етап спрямований на автоматизацію дій учнів з новим ГС на рівні фрази, словосполучення. Він охоплює автоматизацію використання нової ГС на рівні словосполучення; автоматизацію використання нової ГС на рівні фрази; самостійне використання ГС у мовленнєвому зразку з розширенням.

Варіююче-ситуативний етап присвячений автоматизації дій з ГС на рівні понадфразової єдності. Етап передбачає об'єднання мовленнєвих зразків з ГС в монолог / діалог з опорою; об'єднання мовленнєвих зразків з ГС в монолог / діалог без опори [16, с. 240–244].

Вважаємо, що ААП та подкастинг як технологія інтерактивного навчання іноземних мов [12, с. 3; 17, с. 49–50; 19] може розглядатися як інструмент безперервного навчання з використанням мобільних технологій – мобільних пристроїв (смартфонів, планшетів, нетбуків та інших цифрових пристроїв) як допоміжного засобу навчання у контексті сталого розвитку європейської інтеграції [18].

За умови належного відбору ААП демонструє комунікативно адекватне ідіоматичне розмовне мовлення освічених носіїв мови [19] – доречне вживання лексики, граматичних структур, інтонаційних зразків, вимови, мовних стратегій.

Відповідно, передумовою ефективності формування АГК учнів профільної школи з використанням ААП є визначення критеріїв відбору ААП згідно вимог програми та змісту етапів роботи з граматичним матеріалом з урахуванням психолінгвістичних закономірностей формування ГН.

До робочих *критеріїв відбору ААП* як різновиду автентичного текстового матеріалу для формування АГК старшокласників відносимо з опорою на праці Л. Смелякової, Г. Подосиннікової [19] такі: тематика за навчальними програмами для 10 класів ЗЗСО, лінгвістичний критерій, критерій адаптованості за темпом мовлення, освітній та мотиваційний потенціал.

Розглянемо подані критерії докладніше.

Ключовим критерієм відбору ААП для формування АГК можемо вважати тематику, рекомендовану

навчальними програмами для 10 класів ЗЗСО, і охоплення актуальних соціокультурних, освітніх, екологічних і міжособистісних питань, що здатні викликати зацікавленість учнів і стимулювання їхньої пізнавальної активності.

Лінгвістичний критерій передбачає відповідність мовного наповнення рівню підготовки школярів: лекції повинні містити приклади сучасного літературно-розмовного мовлення, зрозумілу й чітку вимову, різноманітні граматичні структури, лексику, ідіоми та фразеологізми, характерні для природного мовлення.

Важливим критерієм є адаптованість за темпом мовлення – перевага надається аудіо- й відеоматеріалам з помірною швидкістю мовлення або з можливістю її регулювання, що особливо важливо для учнів середнього та просунутого рівня.

Не менш важливим є освітній та мотиваційний потенціал відібраних матеріалів: тексти ААП повинні бути емоційно насиченими, змістовними, надихаючими, спонукати до критичного осмислення, дискусії, формувати позитивну самооцінку та віру учнів у власні сили. Такі матеріали сприяють розвитку навичок міжкультурного спілкування, формуванню світогляду, мотивації до навчання та підвищенню загального рівня іншомовної комунікативної компетентності учнів профільної школи [20, с. 138].

Ще одним критерієм є оптимальна тривалість матеріалу: рекомендується обирати ролики тривалістю до 10–12 хвилин, оскільки довші можуть перевантажувати учнів та знижувати рівень уваги.

Важливу роль відіграє організаційно-технічна зручність і гнучкість використання матеріалів – наявність субтитрів, інтерактивного транскрипту, можливість перегляду онлайн або офлайн, доступність на безкоштовних платформах (наприклад, TED або YouTube), а також зручність пошуку за темами, тривалістю чи ключовими словами.

Відбір англійських ААП із ресурсу «BBC Learning English» (<https://www.bbc.co.uk/learningenglish>) для учнів 10 класу ЗЗСО здійснювався згідно визначених вище критеріїв відповідно до тематичних напрямків, визначених навчальною програмою. Підбір матеріалів ґрунтувався на відповідності вимогам програми [2] щодо тематики, мовного рівня B2 [1] насиченості програмним граматичним матеріалом, тривалості (до 6 хвилин), змістової та організаційно-технічної доступності, а також на наявності супровідних транскриптів, можливостей для інтегрованої роботи над аудіюванням, лексикою та граматиною.

Для теми «Я, моя родина, мої друзі» було обрано подкасти з рубрик «The English We Speak» і «6 Minute English», зокрема епізоди «Tiger Mother» (<https://www.bbc.co.uk/learningenglish/english/features/the-english-we-speak/ep-191014>) та «The bond between sisters» (https://www.bbc.co.uk/learningenglish/features/6-minute-english_2024/ep-241114). Вони порушують питання родинних стосунків, стилів виховання та міжособистісних зв'язків, які є актуальними й близькими до життєвого досвіду старшокласників.

У межах теми «Спорт і довкілля» пропонуються випуски «Embarrassed to go to the doctors?» (https://www.bbc.co.uk/learningenglish/features/6-minute-english_2024/ep-241226), «The secrets to a healthy old age» (https://www.bbc.co.uk/learningenglish/features/6-minute-english_2024/ep-241121) і «Why you need a good night's sleep» (https://www.bbc.co.uk/learningenglish/features/6-minute-english_2024/ep-241031), які охоплюють питання фізичного й психічного здоров'я, що формує цілісне уявлення про здоровий спосіб життя та дбайливе ставлення до себе.

Для теми «Харчування» відібрано подкасти «Eating 50-year-old stew» (https://www.bbc.co.uk/learningenglish/features/6-minute-english_2025/ep-250109) і «Sonic seasoning» (https://www.bbc.co.uk/learningenglish/features/6-minute-english_2023/ep-230622), які не лише знайомлять із новою лексикою, а й розширюють світогляд учнів щодо гастрономічних експериментів та культурних традицій харчування.

У рубриці «Природа і погода» доцільними є аудіо-матеріали «The calming power of nature» (<https://www.bbc.co.uk/learningenglish/features/6-minute-english/ep-191219>) та «Nature destroying nature» (<https://www.bbc.co.uk/programmes/p0gnnr15>) з серій «6 Minute English» і «BBC News Review». Вони допомагають розвивати екологічну свідомість і навички розуміння природничої тематики.

Тема «Живопис і мистецтво» представлена епізодами «What's the point of museums?» (https://www.bbc.co.uk/learningenglish/features/6-minute-english_2023/ep-230420) та «The Rosetta Stone» (<https://www.bbc.co.uk/learningenglish/features/6-minute-english/ep-210603>), які знайомлять учнів з роллю мистецтва в суспільстві, значенням музеїв і культурної спадщини.

Для напрямку «Наука і технічний прогрес. Природа і довкілля» рекомендовано подкасти «Call centres: are you talking to AI?» (https://www.bbc.co.uk/learningenglish/features/6-minute-english_2024/ep-241219), «Is technology always the solution?» (<https://www.bbc.co.uk/learningenglish/features/6-minute-english/ep-180719>), «Is technology harmful to youngsters?» (<https://www.bbc.co.uk/learningenglish/features/6-minute-english/ep-210906>), «Earth's climate defences failing» (https://www.bbc.co.uk/learningenglish/features/learning-english-from-the-news_2024/241016) та «Off the beaten track» (<https://www.bbc.co.uk/programmes/b00m4vwl>). Ці матеріали демонструють інтеграцію тем екології, науки, технологій та глобальних викликів.

У межах теми «Подорожі» слухним є подкаст «The art of travel» (www.bbc.co.uk/sounds/brand/p0335mww) із BBC Sounds, який розкриває філософські аспекти мандрівок та спонукає до роздумів про культурний обмін.

До напрямку «Робота і професії» підібрані подкасти «Onboarding» (https://www.bbc.co.uk/learningenglish/features/the-english-we-speak_2022/ep-220613), «Microworker» (<https://www.bbc.co.uk/learningenglish/features/the-english-we-speak/ep-200120>) і «White-collar worker / blue-collar worker» (<https://www.bbc.co.uk/learningenglish/features/the-english-we-speak/ep-160628>),

що сприяють розвитку вмінь і навичок спілкування з питань визначення професії та розумінню сучасного ринку праці.

Окрему увагу важко звернути на тему «Україна в світі», де використано епізод «Ukraine fights back inside Russia» (https://www.bbc.co.uk/learningenglish/features/learning-english-from-the-news_2024/240814) із рубрики «Learning English from the News». Цей матеріал дозволяє інтегрувати вміння і навички спілкування щодо актуальних новин, формувати громадянську свідомість і розвивати аналітичне мислення.

В організації формування АГК з використанням ААП варто враховувати психолого-вікові особливості старшокласників.

У підлітків віком 15–17 років емоційні зміни є найбільш вираженими, тобто вони переживають сильні емоційні реакції, сповнені суперечностей і складних почуттів, що є нормальним для цього етапу розвитку [13, с. 539]. Підліткам важливо відчутти розуміння і підтримку, допомогти їм подолати емоційні труднощі, пов'язані з пошуком ідентичності [13, с. 539].

Також важливим є розвиток критичного мислення юнацтва, що включає [22, с. 23–26]: 1) аналіз інформації – розбиття складних ідей на частини, щоб зрозуміти їх окремі компоненти та взаємозв'язки; 2) оцінку доказів – розрізнення фактів від думок, перевірка на достовірність джерел та пошук підтверджень; 3) виявлення упереджень – усвідомлення власних та чужих переконань, що можуть впливати на сприйняття інформації; 4) формування власних висновків – розробку обґрунтованих суджень на основі аналізу та оцінки інформації; 5) вміння ставити під сумнів – не сприйняття інформації на віру, а перевірка її достовірності та логічності; 6) пошук альтернативних поглядів – розгляд різних позицій та оцінка їх аргументів, неупередженість, толерантність до інших поглядів; 7) здатність до змін – відкритість до нової інформації та готовність переглядати свої погляди.

Акцент на відповідних завданнях із дотриманням ієрархії навчальних цілей за рівнями складності Б. Блума допоможе вчителю бути психологічно ближче до учнів, стимулювати їх особистісний розвиток, а також привернути їх увагу до навчального процесу.

Наведемо приклад відповідної вправи.

На основі проведеної роботи розроблено алгоритм роботи з автентичним англomовним аудіоподкастом «BBC Learning English» для формування АГК в учнів профільної школи (див. рис. 1). Його побудовано з урахуванням положень особистісного комунікативно-діяльнісного підходу до іншомовної комунікативної компетентності та з урахуванням критеріїв відбору ААП та етапів формування мовленнєвих навичок.

Робота за запропонованим алгоритмом передбачає такі основні етапи: ознайомлення з новим граматичним матеріалом, автоматизація граматичних структур (ГС) на рівні словоформи, фрази та словосполучення, подальша автоматизація дій з ГС на рівні понадфразової єдності, а також етапи рефлексії та контролю засвоєного матеріалу.

Read the passage and the questions. Range the questions according to Bloom's Taxonomy. Answer the questions and share your ideas on the problems covered in the audiopodcast.

Technochauvinism is a concept that ties in with our daily interactions with technology. We've gotten into the habit of relying on technology for almost everything. But, it's important to look at the nuances and understand that technology isn't the perfect solution. We should ask for a balanced approach that takes into account both the benefits and drawbacks of technology.

1. What ties in closely with today's topic of technochauvinism?
2. How does Rob go for option «с» when answering the quiz question?
3. How relevant do you find out Meredith Broussard's definition of technochauvinism?
4. What reflects in AI according to Meredith Broussard? What do you think of it?
5. How do you feel about the idea of technology being a better solution than humans for certain tasks?

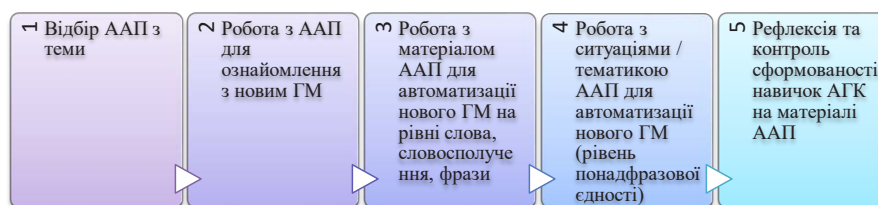
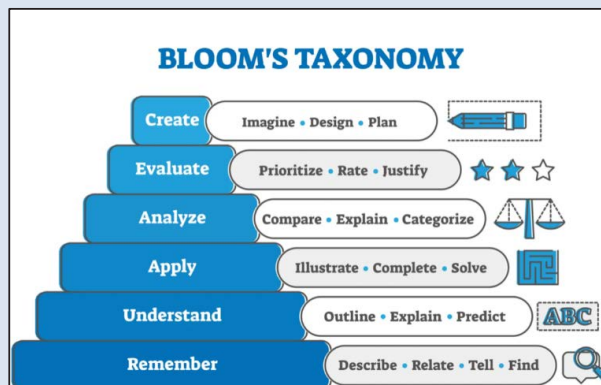

Рис. 1. Алгоритм роботи з автентичним аудіоподкастом для формування англомовної граматичної компетентності учнів профільної школи

Розглянемо кожен з етапів формування англомовних ГН з використанням ААП з позицій комунікативно-діяльнісного підходу [16, с. 240-244] на матеріалі теми «Communication Technologies» для учнів 10 класу ЗЗСО.

На першому етапі – **ознайомлення з новим граматичним матеріалом** – важливо обрати автентичні аудіоподкасти «BBC Learning English», що відповідають мовному рівню учнів (B1–B2), мають чітку вимову та містять актуальні, цікаві для підлітків теми. Учитель попередньо прослуховує подкаст, визначає основні граматичні структури, які будуть предметом вивчення,

та можливі стратегії пояснення граматичного матеріалу, розробляє завдання, які спрямовано на розуміння граматичних правил та закономірностей іноземної мови щодо правильного використання граматичних форм або конструкцій, граматично правильного будованні речень.

Рекомендується використовувати як комунікативні, так і некомунікативні вправи, організовуючи роботу в фронтальному, парному або індивідуальному форматах. Варто пов'язати тему подкасту з реальними життєвими ситуаціями, щоб забезпечити мотивацію учнів і подати новий граматичний матеріал у контексті.

Наведемо приклад відповідної вправи.

Imagine yourself a podcast anchor. Your task will be to try to imitate the speaker saying sentences with phrasal verbs. Listen and repeat.

1. Sam: They used to tell me that watching too much TV would **turn my eyes square** – but they were only joking.
2. Sam: I don't think it's all bad news, Neil. In fact, in this programme we'll be **taking a look at** a new report...
3. Dr. Matti Vuorre: We often hear the term, digital native, you know you **grow up with** a device in your hand almost, and then it's not a surprise that you are skilled in using those technologies to your benefit.
4. Neil: Well, maybe my quiz question will change your mind. Are you ready? On average how many hours per day do British teenagers spend on their screens?

На другому етапі – **автоматизації дій з новими ГС на рівні словоформи, словосполучення чи фрази**, важливо закріпити засвоєні граматичні конструкції шляхом виконання вправ на розпізнавання та ство-

рення коротких мовленнєвих одиниць. Це можуть бути вправи на підстановку, трансформацію, доповнення, перефразування тощо. Доцільно використовувати некомунікативні або умовно-комунікативні

завдання в індивідуальному чи парному режимі. Матеріали подкасту можуть слугувати джерелом прикладів і базою для практики, наближеної до реального мовлення.

Наведемо приклад відповідної вправи.

Третій етап – **автоматизація дій з ГС на рівні понадфразової єдності** – передбачає перехід до більш розгорнутих мовленнєвих висловлювань. Учням

In pairs summarize Rob and Catherine's discussion about technology. Ask and answer the questions about audiopodcast about technology, using phrasal verbs in bold.

S1: What does Rob think about technology?

S2: He thinks that it makes life easier and **allows us** to have gadgets. And here I agree with him because...

S1: Why does Catherine **bring up** the topic about technology?

S2: Because it **ties in** with technochauvinism – the main issue of the audiopodcast.

S1: What is your definition about technochauvinism?

S2: It is a belief that technology is always the best solution.

S1: How does Meredith Broussard explain technochauvinism?

S2: She **points out** that it reflects the views of the people who created it.

пропонується створити власні монологи чи діалоги з опорами або без них, використовуючи лексику і граматику, що були засвоєні на попередніх етапах. На цьому етапі доречно застосовувати комунікативні вправи, які реалізуються в парній або індивідуальній формі. Наприклад, учні можуть обговорити проблемні

питання за темою подкасту, взяти участь у дебатах або рольовій грі, підготувати короткі усні висловлювання з акцентом на критичне осмислення та творче вирішення проблем на основі прослуханого матеріалу тощо.

Наведемо приклад відповідної вправи.

You are a guest at the TEDTalk's. What do you think about technochauvinism? Give your point, using phrasal verbs in a box.

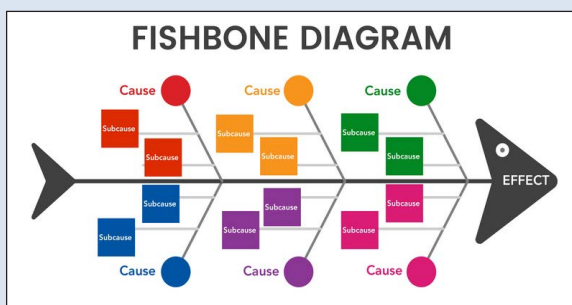
На етапі **рефлексії та контролю** важливо перевірити рівень засвоєння учнями граматичних структур, використаних у подкасті. Для цього використовуються як комунікативні, так і некомунікативні завдання: тестові вправи, граматичні трансформації, вправи на виправлення помилок, короткі письмові відповіді, аналіз мовленнєвих ситуацій. Етап рефлексії дозволяє учням засобами самоконтролю, взаємоконтролю, зворотньому зв'язку від однокласників і вчителя проаналізувати власні труднощі, оцінити свій прогрес,

поділитися навчальними стратегіями та сформулювати висновки щодо подальшої роботи з удосконалення АГК. До можливих прийомів належать: «Синквейн (сенкан)», «Ромашка запитань або Ромашка Блума», «П'ять відкриттів уроку», «Рюкзак», «Дерево настрою», «Фішбоун» або «Риб'ячий кістяк», «Навчаючи – учусь» тощо. Роботу доцільно організувати в індивідуальному, парному, мікрогруповому, груповому форматі.

Наведемо приклад відповідної вправи.

Imagine, to become a professor, your final task should be writing a monologue about technology and its effect on youngsters. Write a short monologue, using phrasal verbs from the audiopodcast. Here's an example to follow:

In today's world, technology is an undeniable part of our lives, especially for the younger generations. It's easy **to turn up** our noses at the time young people spend glued to their screens, but perhaps we need to **look at** the situation from a different angle. Unlike our generation who **grew up with** a limited number of TV channels, today's adolescents are digital natives and may be worried about excessive screen time for friends and information like never before. Recent research shows that there is no clear link between adolescent technology use and mental health problems. **Take a look at** it. Many 10-year-olds are very knowledgeable about using app blockers and other tools to manage screen time effectively. As adults, it is our responsibility to **set up** an environment where technology can be used positively and efficiently. By **taking on** a more balanced perspective, encourage open communication, and talk about how to navigate the digital world safely and responsibly.

Пропонуємо такі методичні рекомендації щодо ефективного використання ААП «BBC Learning English» для формування АГК в учнів профільної школи: 1) добирати матеріал відповідно до рівня мовної підготовки учнів (B1–B2) та актуальності тематики; 2) обирати подкасти з чіткою вимовою, автентичним звучанням і доступним темпом мовлення; 3) використовувати передтекстові завдання для актуалізації наявних знань і підготовки до сприйняття матеріалу; 4) розподіляти роботу над подкастом на етапи: завдання до прослуховування, поділ на сегменти, загальне й детальне розуміння, фокус на граматичній структурі, комунікативні післятекстові завдання; 5) надавати учням тексти-скрипти для точного аналізу й опрацювання мовного матеріалу; 6) варіювати режими роботи: фронтальний, парний, індивідуальний залежно від етапу навчання; 7) обов'язково включати завдання на рефлексію, самооцінку та самокорекцію; 8) стимулювати мовленнєву активність учнів, використовуючи змістовні, емоційно залучені теми.

Висновки. Отже, вивчення офіційних документів Міністерства освіти і науки України, педагогічної, методичної та психологічної літератури щодо мети, змісту та засобів формування АГК учнів профільної школи, а також результати анкетування учнів 10-х класів ЗЗСО і вчителів показало, що ААП мають суттєвий методичний потенціал у навчанні старшокласників граматики

на засадах комунікативного та міжкультурного підходів, та дозволило розробити технологію формування АГК учнів профільної школи ЗЗСО з використанням сучасних ААП. Такий підхід дає можливість розкрити багатство методичного потенціалу ААП як інструменту формування компонентів англomовної комунікативної компетентності старшокласників і готовності до міжкультурного спілкування, а також подолати методичні труднощі роботи з цим сучасним автентичним матеріалом і засобом навчання.

Проведення пробного навчання з використанням розробленого за авторською методикою комплексу вправ для формування АГК на матеріалі теми "Communication Technologies" показало, що системне упровадження ААП у навчальний процес профільної школи з використанням цілісної науково обґрунтованої методики стимулює не лише засвоєння граматики, а й особистісний розвиток старшокласників, комплексне формування вмінь ключових компетентностей – критичного мислення, міжкультурного спілкування, інформаційної та медіаграмотності, готовності до вирішення проблем реального життя.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні шляхів використання ААП у навчанні ідіоматичного розмовного мовлення, комплексному формуванні міжкультурної та комунікативної компетентності старшокласників.

Література:

1. Ніколаєва, С. Ю. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти 2020: вплив на навчання іноземних мов і культур в Україні. *Іноземні мови*, 2, 3–14. 2024. DOI: <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2024.2.306338>.
2. Кабінет Міністрів України. Державний стандарт профільної середньої освіти (Постанова від 25 липня 2024 р. № 851). Київ.
3. Pawlak. M. Grammar learning strategies: towards a pedagogical intervention. *Language Teaching Research Quarterly*. 2024. Vol. 39. P. 174–191.
4. Mohamad F., Abdul Halim N. S., Abdul Kadir Z., Abdullah N. Grammar learning strategies used by ESL undergraduate students. *Asian Journal of University Education*. 2023. Vol. 19, №3. P. 462–478.
5. Nuraini E. I., Dipta D., Virgiyanti D. F., Fachriza A., Aniesa A. Learning strategies in grammar class by EFL successful students at a pesantren-based university. *English Teaching Journal: A Journal of English Literature, Language and Education*. 2023. Vol. 11, №2. P. 130–138.
6. Turoпова F. Strategies of teaching English grammar and its functions. *European Science Methodical Journal*. 2024. Vol. 2, №6. P. 381–385.
7. Шехавцова С.О., Протопопова К.О. Англomовний подкастинг як найсучасніша інтерактивно-комунікативна технологія. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки*. 2019. № 7. С. 170–181.
8. Pandey Anu. Podcasts in Kanauji: Assisting language teaching and revitalization. *Language Documentation & Conservation* 18. 2024. Pp. 1–19.
9. Laiya R.E., Khasanah U., Sulistiani I., Sudrajat D., M M. Podcast-Mediated Students Learning English in the Second Grade of Senior High School. *QALAMUNA: Jurnal Pendidikan, Sosial, Dan Agama*. 2022. Vol. 14(2). Pp. 1011–1024.
10. Bouradji A., Hattab A.H. The Impact of Using YouTube Videos and Audio Podcasts Imitation on EFL Learners' Oral Proficiency: The Case of Master One Linguistics Students at M'sila University. 2022. 86 p.
11. Nurmukhamedov U., Sharakhimov S. Corpus-Based Vocabulary Analysis of English Podcasts. *RELC Journal*. 2023. Vol. 54(1). Pp. 7–21. <https://doi.org/10.1177/0033688220979315>
12. Бігич О. Б. Блог і подкаст технології формування міжкультурної компетентності на різних ступенях навчання іноземної мови. / О. Б. Бігич // *Іноземні мови*. 2017. № 3. С. 3–9.
13. Букач, М. М. Психолого-педагогічні аспекти соціалізації старшокласників в умовах сучасних змін. *Вісник науки та освіти. Серія «Педагогіка»*. 2024. 3(21). С. 536–544.
14. Labinska B., Zenia L., Matiichuk K., Danylovykh O. Information Technologies in the Formation of Foreign Language Grammatical Competence While Teaching a Language for Specific Purposes. *Arab World English Journal (AWEJ) Special Issue on CALL*. 2021. Vol. 7. Pp. 390–405.
15. Биконя О. П. Вимоги до рівня володіння курсантами економічної спеціальності англomовною граматичною компетентністю. *Науковий вісник Сіверщини. Серія: Освіта. Соціальні та поведінкові науки*. 2020. №2 (5). С. 7–22.

16. Бігич О. Б. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика. Київ. 2013. 590 с.
17. Лещенко Т. О., Жовнір М. М. Технологія подкастингу як засіб набуття іноземними студентами-медиками лінгвокультуроснавчої компетентності. Інформаційні технології і засоби навчання. 2021. Т. 84, № 4. С. 49–64.
18. Биконя О. П., Борисенко І. В., Ігнатович Т. З. Безперервна освіта як частина сталого розвитку європейської інтеграції. Modern educational strategies under the influence of the development of the information society and European integration: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. 2024. С. 24–38. DOI: 10.30525/978-9934-26-405-4-2.
19. Подосиннікова Г. І. Навчання ідіоматичних предикативних конструкцій англійського розмовного мовлення на матеріалі автентичних художніх текстів. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. Київ. 2002. 13 с.
20. Подосиннікова Г.І., Бутрим В. Методичний потенціал використання англійських лекцій ted talks як засобу формування компетентності в аудіюванні у самостійній роботі учнів профільної школи. Слобожанський науковий вісник. Серія: Філологія. 2023. № 3. С. 136–143.
21. BBC Learning English. BBC Learning English: Learn English with the BBC. URL: <https://www.bbc.co.uk/learningenglish/english> (дата звернення: 25 червня 2025 р.)
22. Подосиннікова Г.І., Прядка А. Forming Pre-Service English Language Teachers' Competence In Critical Reading Through Authentic Short Stories, Іноземні мови. №4. 2024. С. 21–28.

References:

1. Nikolaieva, S. Yu. (2024). Zahalnoievropeiski rekomendatsii z movnoi osvity 2020: vplyv na navchannia inozemnykh mov i kultur v Ukraini [The 2020 Common European Framework of Reference for Languages: Impact on teaching foreign languages and cultures in Ukraine]. Inozemni movy, 2, 3–14. [in Ukrainian].
2. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2024). Derzhavnyi standart profilnoi serednoi osvity [State standard of specialized secondary education] (Resolution No. 898, September 30, 2020). Kyiv. [in Ukrainian].
3. Pawlak, M. (2024). Grammar learning strategies: towards a pedagogical intervention. Language Teaching Research Quarterly, 39, 174–191. [in English].
4. Mohamad F., Abdul Halim N. S., Abdul Kadir Z., Abdullah N. (2023). Grammar learning strategies used by ESL undergraduate students. Asian Journal of University Education, 19(3), 462–478.
5. Nuraini E. I., Dipta D., Virgiyanti D. F., Fachriza A., Aniesa A. (2023). Learning strategies in grammar class by EFL successful students at a pesantren-based university. English Teaching Journal: A Journal of English Literature, Language and Education, 11(2), 130–138. [in English].
6. Turopova F. (2024). Strategies of teaching English grammar and its functions. European Science Methodical Journal. 2(6), 381–385. [in English].
7. Shekhavtsova, S. O., & Protopopova, K. O. (2019). Anhlovnyy podcastynh yak naisuchasnisha interaktyvno-komunikatyvna tekhnolohiia [English-language podcasting as a modern interactive and communicative technology]. Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Filolohichni nauky, 7, 170–181. [in Ukrainian].
8. Pandey, A. (2024). Podcasts in Kanauji: Assisting language teaching and revitalization. Language Documentation & Conservation, 18, 1–19. [in English].
9. Laiya, R. E., Khasanah, U., Sulistiani, I., Sudrajat, D., & M, M. (2022). Podcast-mediated students learning English in the second grade of senior high school. QALAMUNA: Journal of Education, Social, and Religion, 14(2), 1011–1024. [in English].
10. Bouradji, A., & Hattab, A. H. (2022). The impact of using YouTube videos and audio podcasts imitation on EFL learners' oral proficiency: The case of Master One Linguistics students at M'sila University, 86 p. [in English].
11. Nurmukhamedov, U., & Sharakhimov, S. (2023). Corpus-based vocabulary analysis of English podcasts. RELC Journal, 54(1), 7–21. [in English].
12. Bihych, O. B. (2017). Bloh i podcast tekhnologii formuvannia mizhkulturnoi kompetentnosti na riznykh stupeniakh navchannia inozemnoi movy [Blog and podcast technologies for developing intercultural competence at different stages of foreign language learning]. Inozemni movy, (3), 3–9. [in Ukrainian].
13. Bukach, M. M. (2024). Psykholoho-pedahohichni aspekty sotsializatsii starshoklasnykiv v umovakh suchasnykh zmin [Psychological and pedagogical aspects of high school students' socialization under modern changes]. Visnyk nauky ta osvity. Seriia «Pedahohika », 3(21), 536–544. [in Ukrainian].
14. Labinska, B., Zenia, L., Matiichuk, K., & Danylovyh, O. (2021). Information technologies in the formation of foreign language grammatical competence while teaching a language for specific purposes. Arab World English Journal (AWEJ) Special Issue on CALL, 7, 390–405. [in English].
15. Bykonja, O. P. (2020). Vymohy do rivnia volodinnia kursantamy ekonomichnoi spetsialnosti anhlovnoiu hrmatychnoiu kompetentnistiu [The requirements of future economists' English grammar competence]. Naukovyi Visnyk Sivershchyny. Seriia: Osvita. Sotsialni ta povedinkovi nauky, (2)5, 7–22. [in Ukrainian].
16. Bihych, O. B. (2013). Metodyka navchannia inozemnykh mov i kultur: teoriia i praktyka [Methods of teaching foreign languages and culture: Theory and practice]. Kyiv. 590 p. [in Ukrainian].
17. Leschenko, T. O., & Zhovnir, M. M. (2021). Tekhnolohiia podcastynhu yak zasib nabuttia inozemnymy studentamy-medykamy lnhvokulturoznachoi kompetentnosti [Podcasting technology as means of acquiring linguocultural competence by international medical students]. Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia, 84(4), 49–64. [in Ukrainian].
18. Bykonja, O. P., Borysenko, I. V., & Ihnatovych, T. Z. (2024). Bezperervna osvita yak chastyna staloho rozvytku yevropeiskoi intehratsii [Lifelong learning as a part of the stable educational development of European integration].

Modern educational strategies under the influence of the development of the information society and European integration: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (pp. 24–38). [in Ukrainian].

19. Podosynnikova, H. I. (2002). Navchannia idiomatychnykh predykatyvnykh konstrukttsii anhliiskoho rozmovnoho movlennia na materialy avtentychnykh khudozhnikh tekstiv [Teaching idiomatic predicative constructions of English conversational speech based on authentic literary texts] (Author's abstract of dissertation for Candidate of Pedagogical Science). Kyiv. 13 p. [in Ukrainian].

20. Podosynnikova, H. I., & Butrym, V. O. (2023). Metodychnyi potentsial vykorystannia anhlo-movnykh lekttsii TED Talks yak zasobu formuvannia kompetentnosti v audiiuvanni u samostiinii roboti uchniv profilnoi shkoly [Methodological potential of using English-language TED Talks lectures as a means of developing listening competence in independent work of specialized school students]. Slobozhanskyi naukovyi visnyk. Seriya: Filolohiia, (3), 136–143. [in Ukrainian].

21. BBC. (n.d). BBC Learning English. Retrieved from <https://www.bbc.co.uk/learningenglish/english>. [in English].

22. Podosynnikova, H. I., & Priadka, A. (2024). Formuvannia kompetentnosti v krytychnomu chytanni u maibutnikh uchyteliv anhliiskoi movy na materialy avtentychnykh korotkykh opovidan [Forming pre-service English language teachers' competence in critical reading through authentic short stories]. Inozemni movy, (4), 21–28. [in Ukrainian].

Дата першого надходження рукопису до видання: 19.08.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 22.09.2025

Дата публікації: 03.11.2025